

BUTLLETÍ ELECTRÒNIC DE LA SOCIETAT CATALANA DE CIÈNCIA-FICCIÓ I FANTASIA

Estiu de 2011. Número 28

EDITORIAL

Fahrenheit contra el Baró Indignat

Segur que el jove Cósimo Piovante di Rondó mai s'hagués imaginat que després de grimpar per viure per sempre més dalt dels arbres, dos cents quaranta-cinc anys més tard li sortiria un competidor al bell mig de la plaça Catalunya. Al baró rampant, el magnífic personatge creat per Italo Calvino als anys 50, un acte de protesta davant la injustícia paterna l'impulsà cap a les capçades dels arbres. Els nostres joves indignats no són ni barons ni rampants -ni probablement els mou cap acte injust patern-, però alguns també puguen als arbres o a les estàtues, o on faci falta, com a signe de dissentiment davant el que troben injust. Volen fer un món millor i des d'aquestes atalaies albiren la utopia.

Quan Bradbury va escriure *Fahrenheit 451* fa seixanta anys, i més tard la novel·la va ser duta al cinema per Truffaut, probablement ningú es va inspirar en la indumentària de la policia autòctona catalana per als policies/bombers que cremaven llibres..., però com s'assemblen els uns i els altres! Els nostres mossos no cremen llibres (encara), però amb el pretext de millorar la higiene pública s'enduen a la força documents, ordinadors i pancartes dels que anhelan fer la neteja que ens fa falta. Una neteja innocent i sense bases ideològiques amb argumentació sòlida, criticada amb seny per alguns intel·lectuals de la ploma, però sens dubte una higiene democràtica necessària si volem fer una societat més neta i més justa.

La fotografia, feta a finals del mes de maig al cor de Barcelona, és eloqüent: el nostre Cósimo rampant dalt d'una alzina; el mosso clònic de Fahrenheit en primer pla i una brigada de neteja (de neteja urbana, no de la rentada que ens fa falta de debò) amb petos grocs fosforescents que feineja al darrere. La imatge perfecta d'una distopia que cap escriptor de ciència-ficció nostrat ha imaginat tan propera.

Vivim temps foscos, i potser aviat arribaran les tenebres que alguns autors de distopies del segle passat ens van mostrar tímidament. La literatura d'anticipació, que especula amb la tecnologia o amb els fets socials que estan per venir, es pot equivocar, però esbossa universos possibles i ens ajuda a entendre la biografia del món: del passat, del present i de l'esdevenidor.

NOTICIES

Adéu a Joanna Russ

El propassat 27 d'Abril va traspasar als 74 anys, l'escriptora nordamericana Joanna Russ víctima d'un vessament cerebral. Tot i les seves aportacions al món de

l'assaig i del guió cinematogràfic, Russ serà recordada per la seva

narrativa principalment en el camp de la CF on demostra el seu feminisme radical i aconsegueix feminitzar un gènere que, generalment escrit per homes, tendeix a ignorar o, en el millor dels casos a minimitzar, la presència femenina. La crítica valorà aquest tractament dels seus personatges femenins d'ençà que, l'any 1959, va començar a publicar al *Magazine of Fantasy and Science Fiction* i ho continuà fent després de fer-se pública la seva condició d'homosexual en una època on encara aquest reconeixement portava a l'estigmatització.

La seva obra ha estat reconeguda amb diversos premis entre els que destaquen el Nebula de l'any 1972 pel seu relat *When it changed* i l'Hugo del 1983 per la seva novel·la *Souls*.

Els darrers anys ha viscut retirada de la vida pública degut al seu precari estat de salut produït per la síndrome de la fatiga crònica i per un mal d'esquena que l'obligava fins i tot a escriure dreta. Durant el més d'abril va sobreviure a diversos accidents cerebrovasculars que la van portar a demanar formalment que no provessin més de reanimar-la en cas de repetir-se.

Malauradament només podem trobar en versió catalana la seva novel·la *L'home femella* que Pleniluni va publicar l'any 1984 gairebé deu anys més tard del seu èxit editorial als Estats Units.

**CRYPTSHOW
FESTIVAL**
apologia del gènere de terror i fantàstic

Torna el Cryptshow Festival

El **Cryptshow Festival** organitzat per The Crypts Productions celebra la seva cinquena edició entre el 6 i el 10 de Juliol a Badalona amb la sessió més

internacional de curtmetratges. Més de 120 curts d'un total de 20 països participen aquest any al **V Premi Serra Circular**. D'ells, el jurat de selecció n'ha triat 40 que formaran part de la Secció Oficial i optaran al premi de 666 euros. Es tracta de la Secció Oficial més internacional del **Cryptshow Festival**, en destaca l'elevada participació de produccions franceses, canadenques, belgues així com argentines. Tot i això, també hi ha representació de curtmetratges del Brasil, Mèxic, Turquia, Irlanda, Estats Units d'Amèrica, Austràlia o Bòsnia Herzegovina.

Entre els curts que participen en la Secció Oficial destaca la presència del curtmetratge català *Brutal Relax*, seleccionat en més d'una vintena de festivals internacionals i guanyador recentment del premi al millor curtmetratge al **Sci-Fi London** i a **Fantasporto**. També altres curts programats a festivals internacionals de gènere fantàstic i de terror com ara *The legend of the Beaver Dam*, *Ninjas*, *Cabine of the dead* que han format part de les seccions oficials de **Sundance Film Festival**, **Fant-Asia International Film Festival**, **Horrorfest**, **Sitges Film Festival** o **Brussels International Festival of Fantasy Film**, entre d'altres.

Més informació a: www.cryptshow.com

Out of This World

Tot i que Londres ens queda una mica lluny, ara venen vacances i mai no se sap...

La British Library mantindrà oberta fins al 25 de Setembre l'exposició *Out of this world*, una exhibició de llibres de tots els temps dedicats íntegrament a la Ciència-ficció en totes les seves vessants que ens endinsa en un món que al llarg de la història ha provocat somnis, esperança, somriures i, és clar, també por. Hi ha una mica de tot, incunables, còmics, robots i fiNs i tot algun manuscrit.

seus inicis: Els mons del futur, El món perfecte?, Universos paral·lels, Mons estranys, Mons virtuals i La fi del món.

Un muntatge fantàstic que es nota que és fet per autèntics experts en el tema. Al voltat d'aquesta exposició hi ha organitzades un munt de conferències per a les quals cal reservar plaça prèviament. L'exposició és gratuïta, els actes relacionats són majoritàriament de pagament.

Podeu trobar tota la informació a :

<http://www.bl.uk/whatson/exhibitions/outof/outofthisworld.html>

A la bústia de la SCCFF hem rebut la postal virtual que il·lustra aquesta notícia. Gràcies Diego!

XIX Ter-Cat

El propassat 29 de maig va tenir lloc a Calafell (Baix Penedès) la XIX Ter-Cat amb l'èxit que ja les hi és habitual.

Hi assistiren un total de 17 persones i la jornada es va desenvolupar segons el que estava previst: Trobada a l'estació de RENFE de Calafell,

passeig pel litoral, canyetes etc. Seguidament va tenir lloc una interessantíssima visita guiada a les instal·lacions de l'Associació Patí Calafell per veure els treballs de restauració de les barques de fusta que estan recuperant en aquest centre.

El dinar tingué lloc en un entorn magnífic i ben inusual: una antiga destil·leria reconvertida en drassana que val la pena tenir en compte per a reunions d'aquest tipus. Havent dinat, tertúlies sobre temes diversos (a destacar l'adaptació televisiva de la saga de George R.R. Martin i la descoberta per part d'alguns dels assistents de l'autor China Miéville) i la xerrada per part de Jordi Font-Agustí sobre les influències de la literatura de caire tècnic o tecnològic, especialment a l'era de la post-revolució industrial en la seva obra 'steampunkiana' *La febre del vapor* ressenyada en aquest mateix butlletí.

La trobada es va cloure amb la vista fixada ja en la propera que tindrà lloc, possiblement, durant el mes de juliol.

LLIBRES

La febre del vapor

Jordi Font-Agustí
Pagès Editors, 2011

La febre del vapor, publicada per Pagès editors aquesta primavera, en la col·lecció *Ciència-ficció* (que dirigeix Antoni Munné-Jordà) i guardonada amb el XIII Premi de Narrativa de Ciència-ficció Manuel de Pedrolo, Ciutat de Mataró 2010, és una novel·la de Jordi Font-Agustí que funciona des de bon començament com un bon mecanisme de rellotgeria, ben pensada i cuinada, no defugint la fina ironia i emprant amb passió la tecnociència que és la disciplina que a ell li agrada.

Es llegeix amb gust i ganes, especialment si al lector li abelleix l'especulació científica. Novel·la d'intriga que explica una història de gènere *steampunk* ambientada a la primera quinzena del segle XX, amb una Barcelona que mira cap a Europa, i una Europa, en peus de guerra, que mira a Barcelona per més d'un motiu i hi envia els seus agents. És un secret a veus "el descobriment d'una deu d'aigua hipercalòrica que té la propietat de produir vapor a molt alta temperatura quan bull a pressió normal i revoluciona una indústria que ja està prou atrafegada enriquint-se amb la fabricació de productes estratègics per als països combatents en la Gran Guerra." (del text de la contraportada). Aquesta deu d'aigua, tan especial, l'autor té l'encert d'ubicar-la, en un joc intel·ligent, a una de les coves de Collbató, al peu de la muntanya de Montserrat, tan emblemàtica de la catalanitat.

L'autor recrea la Barcelona d'aquells temps, els seus carrers, places i institucions, els personatges principals, com el President de la Mancomunitat, Enric Prat de la Riba (en un moment donat de la narració enyora el seu Castellterçol de naixement) i els personatges que l'envolten. No es pot obviar la seva secretària i telefonista, l'eficient Pilar Mayolas, sempre amatent a tot el que passa i a les intrigues de l'entorn.

El llibre està estructurat en dues parts: el VOLUM PRIMER de 45 pàgines d'extensió, entre les 220 del total, on teixeix l'entrellat, l'embrió de la novel·la, i després, en una mena de mecanisme de rellotgeria, van caient les denes de l'anomenada SEGONA TEMPORADA, de 32 capítols, que van desgranant la història, seguits d'un escaient EPÍLEG del qual se'n treuen unes conclusions tan creïbles que, fins i tot, com diu l'autor, es poden extrapolar a l'època actual.

El mes d'abril de 1914 s'ha constituït la Mancomunitat i Enric Prat de la Riba n'és el president."Aquest nou ens polític no passa de ser un consorci format per les quatre diputacions provincials catalanes (...) La Lliga Regionalista és el partit que té la majoria a la Mancomunitat, on també hi ha lliberals, republicans radicals, reformistes i

conservadors. A l'Ajuntament de Barcelona, a les eleccions de novembre de 2013 van empatar la Lliga i els lerrouxistes del Partit Republicà Radical (...). El president de la Mancomunitat vol que a cada poble de Catalunya hi arribi una carretera i el telèfon, i que hi hagi una biblioteca i, per primera vegada en molts anys, els qui manen als pobles estan d'acord amb els qui manen a la capital." Pàgines. 18/19.

Josep Maria Serrat és el tècnic electricista descobridor de la deu d'aigua hipercalòrica i es posa en contacte amb l'enginyer de l'indret, Ramon Castellarnau, per explicar-li la troballa. Ramon Castellarnau està eufòric perquè l'han fet membre del consell d'assessors tècnics de la Mancomunitat. I aquí comença el cabdell de *La febre del vapor* (títol que ens remet a *La febre d'or*, la mítica novel·la de Narcís Oller, suposo que en retut homenatge de l'autor) que, al meu entendre, també hauria de passar al cinema, perquè tant les situacions com els personatges són ben creïbles i plausibles.

El volum s'acaba amb aquest paràgraf que transcriu: "El segle XX va ser un segle d'històries repetides. El que havia succeït amb l'aigua als anys deu, va passar després amb les finances als anys vint i, acabada la Guerra Civil i la postguerra, va passar amb el tèxtil als anys setanta, amb la química als vuitanta, amb la fabricació als noranta i amb la construcció als anys deu del segle XXI. Res és per sempre."

Rosa Fabregat

Skyland II. La nau de les tempestes

David Carlyle
Editorial La Galera, 2011

La nau de les tempestes és la segona entrega de la trilogia *Skyland* de David Carlyle. A la novel·la s'explica una doble història, com ja es feia la primera part, en aquesta entrega però, la trama corresponent a la doctora Carlyle, pren més importància sobretot perquè es donen més pistes sobre el que va passar a la Terra abans del gran desastre.

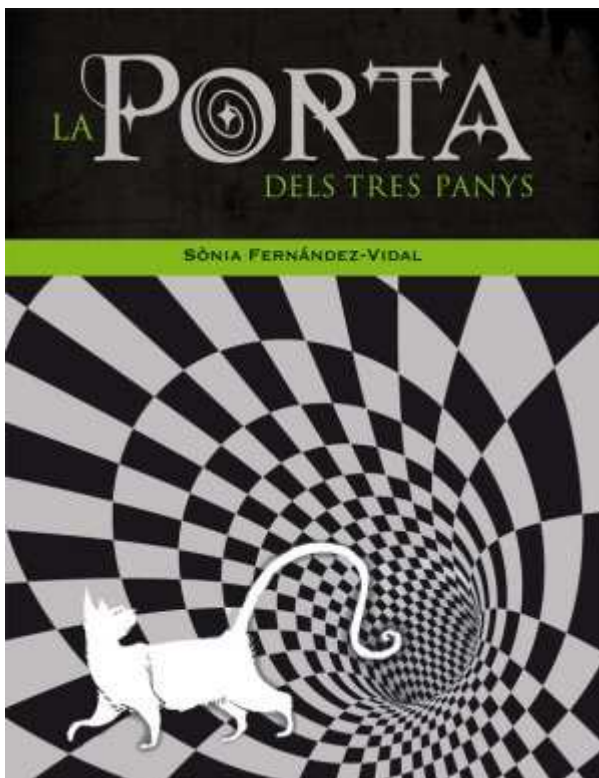
Com era d'esperar la segona part arranca en el punt en que va acabar l'anterior, per això a l'autor no li cal posar en antecedents al lector,

que de seguida entra en una cursa desenfrenada d'esdeveniments que l'arrossegarà sense treva fins al final.

La nau de les tempestes, continua patint dels mateixos defectes de l'anterior entrega, però sense el plus de la primera, és a dir sense l'interès afegit de la novetat temàtica. Tornem a trobar-nos amb uns protagonistes poc dibuixats, i amb una narració plana i insípida, on passen moltes coses però sense gruix narratiu. Tot plegat, més que donar agilitat a la novel·la com es podia pretendre, n'entrebanca la lectura.

La nau de les tempestes és un plat precuinat amb tots els ingredients de la nova moda de ciència ficció: misteris que es van desvetllant, noi i noia que prenen consciència, mutants amb poders estranys, grups de dissidents que resisteixen, poderosos malvats que cal vèncer per salvar la humanitat. Tot plegat apunta a una fàcil digestió. El perill real és que, a la llarga, o potser a curt termini, el *fast food* espatlla els paladars i fa pujar el colesterol.

MG

La porta dels tres panys

Sònia Fernández-Vidal
Editorial La Galera 2011

" Què et cal per tancar una porta?

Per poder tancar una porta, el que necessito és que estigui oberta".

La resposta resulta òbvia, però la pregunta és converteix en un enigma si hi buscàveu els tres peus del gat. A *La porta dels tres panys* els enigmes juguen un paper important. L'autora sembla pensar que una ment oberta i curiosa és la premissa *sine qua non* per entrar al món de la ciència o de qualsevol saber.

Niko, el protagonista, un matí per anar a l'institut, agafa un camí diferent de l'habitual i de sobte arriba davant d'un edifici que no havia vist mai. Un cop dins de l'estrany edifici es troba immers en una realitat alternativa on passen coses sorprenents: un univers que es crea del no-res, un taller de rellotgeria que ofereix viatges a la velocitat de la llum i un gat que apareix i desapareix alhora. I, de sorpresa en sorpresa, Niko acabarà sent partícip d'una missió important.

Amb aquesta obra, en la línia d'*El dimoni dels nombres* d'Eizensberger i en certa manera d'*El món de Sofia* de Josteen Gardner, o *La Gramàtica és una dolça cançó* d'Erik Orsenna, l'autora ens fa entrar en un món, enrevessat pels profans, el món de la física quàntica, i ho fa amb una novel·la entretinguda a cavall de l'absurd, la fantasia, la didàctica i la física. Com a resultat, *La porta dels tres panys* esdevé un excel·lent vehicle per a la divulgació científica per a nens.

Com llegim en la faixa de la portada: "En aquesta novel·la, la Sònia barreja, per primer cop fantasia i física quàntica i fa que la ciència sigui accessible i atractiva per a tots els lectors"

MG

CINEMA

La cosa perduda (The lost thing)

curtmetratge d'Andrew Ruhemann i Shaun Tan, 2010.

Potser és la primera vegada que en aquest butlletí es ressenya un curtmetratge a la secció de cinema, i ja era hora perquè hi ha films de curta durada on la ciència-ficció és tractada amb més cura, delicadesa i excel·lència que en molts llargmetratges. Tal és el cas de *La cosa perduda*, basada amb el llibre il·lustrat del mateix nom que va publicar el 1999 Shaun Tan, que ha estat guardonada recentment amb l'Òscar 2011 al

millor curt d'animació.

Un jove col·leccionista de taps d'ampolla troba en una platja un ésser ben curiós. Un recipient que recorda una cafetera gegant que alberga al seu interior una mena de crustaci amb tentacles i cos tou a l'estil d'un mol·lusc. L'ésser passa completament desapercebut per a tothom, tant a la platja on s'ha perdut, com poc després a la ciutat o fins i tot a casa del jove. Entre el noi i l'esser perdut, però, s'estableix una relació entranyable, una sensació que d'una manera inexplicable s'encomana a l'espectador.

The lost thing és una delícia que combina las imatges de traç senzill i detallat de l'il·lustrador australià Shaun Tan amb una música minimalista extraordinària. La veu del narrador, la senzillesa aparent dels personatges, els colors, la llum i els sons

(sorollets) dels éssers i màquines que habiten els escenaris de *La cosa perduda*, impregnen la pel·lícula de tendresa i poesia. La història s'esdevé en un context de distopia que confereix un to intimista i trist al curt: una ciutat grisa amb cases clòniques, fums amb màquines d'estil clàssic steampunk i personatges humans que semblen estar desproveïts d'emocions.

Tot això, i probablement altres detalls que passen inadvertits la primera vegada que es gaudeix del curtmètrage, converteixen *The lost thing* en una petita joia de ciència-ficció i fantasia per a tots els públics que cal no perdre's.

Jordi de Manuel

Codi font

de Duncan Jones

Ciència ficció que et fa pensar

Codi font (*Source Code*) és una història d'amor però, també és una reflexió sobre la corrupció del poder. Una història d'acció en el millor estil Hollywood i una reflexió sobre les possibilitats dels universos alternatius.

Un tour de force de 8 minuts reviscuts una vegada i una altra a l'estil *Atrapat en el temps* (Groundhog Day) de Harold Ramis i el pitjor malson de *Jhonny va agafar el seu fusell* de Dalton Trumbo (i la seva apologia de l'eutanàsia). El còctel és, en mans del director Duncan Jones i del seu principal

actor Jake Gyllenhaal, una barreja explosiva de bon cinema, diversió, entreteniment, cinema d'idees i alhora una finestra oberta de dilemes morals que et fan pensar.

Com en moltes pel·lícules i novel·les del gènere, passa de puntetes pels fonaments científics que permeten al protagonista, el capità Colter Stevens (Gyllenhaal), viatjar una vegada i una altra a aquest univers alternatiu, prendre possessió d'un ésser humà (literalment) i viure en primera persona els seus últims 8 minuts, per a centrar-se en l'acció del que passa al voltant i, sobretot, dins del cap del personatge.

Codi Font és un puzzle que l'espectador (i el mateix personatge) ha d'anar muntant a poc a poc amb la informació que se li subministra i amb el que ell mateix descobreix. De fet tots són el Capità Stevens. La història d'amor és l'espoleta de la traca final, que ve a dir-nos que si jugues amb foc et pots cremar. A més, *Codi Font* oculta entre els seus plecs la més ferotge crítica en poder omnivod dels governs i les seves mans executores, els exèrcits, cosa que, per desgràcia sabem cada vegada més i millor i que Wikileaks ha elevat als altars de a realitat més nauseabunda.

La pel·lícula té un guió sòlid, avança sense deixar escletxes entre un thriller d'acció desbordant i un plantejament d'idees del tipus "I si...?", tot plegat amanit amb molta informació dissolta en cada plànol, a punt per a ser descoberta per l'espectador avesat. Aquests vuit minuts estan treballats fins l'extenuació, i és gràcies a l'extraordinari treball d'un cada vegada més complet Jake Gyllenhaal, que se'ns permet assistir repetidament a la mateixa escena sense percepció de repetició, cansament, o avorriment. Amb sensació de tensió *in crescendo* però sense arribar a ofegar en cap moment l'acció en el seu propi àcid corrosiu.

Hi ha alguns moments especialment significatius, com ara quan el Capità Stevens suplica que "aquesta vegada no li exploti la bomba" en descobrir-la i enfrontar-se al, suposem, enèsim intent de desactivar-la. La llàgrima que li

cau al terrorista quan és atrapat, o la imatge reflectida en el Cloud Gate Sculpture -

Mirror Bean de Chicago, planteja en la seqüència final l'últim dilema moral i potser el més terrible de la pel·lícula.

En el deure, comentar el frèvol entramat científic que, tot i que està ben canalitzar, sempre deixa algunes portes per tancar del tot per on colar dubtes raonables. La pel·lícula enfonsa les seves arrels en la sèrie *Quantum Leap* i en un clar homenatge a ella, la veu del pare del personatge principal, Carlton Stevens, resulta ser la del personatge principal de la sèrie Scott Bakula.

Avançar en la resolució del conflicte exterior (evitar que esclati la bomba i agafar al terrorista) és també avançar en la resolució del conflicte interior (que és Colter i els seus assumptes pendents). Duncan Jones ens acomoda en un tren que es dirigeix cap a la seva mortal destinació establint paral·lelismes constants entre ambdues situacions. Cadascuna d'elles amb un altre personatge per establir (i diferenciar) clarament l'*alter ego* del personatge. Christina, interpretada per Michell Monagan, es contraposa establint també aquí un doble joc de paral·lelismes, a Vera Farmiga que interpreta a l'oficial d'enllaç Colleen Goodwin, dos caràcters i dues formes de tractar amb Colter Stevens. De tots, el personatge del Dr. Rutledge, el científic, interpretat per Jeffrey Wright, és el més previsible i el menys creïble (pur cartró-pedra). Em recordava una mica a l'histriònic personatge del doctor Strangelove interpretat per Peter Sellers a *Telèfon vermell? Volem cap a Moscou*.

El director Duncan Jones (fill del cantant David Bowie) va deixar de ser "el fill de" després de signar *Moon* (2006), pel·lícula amb la qual *Codi Font* comparteix molts punts de vista: Un personatge aïllat i sense saber massa que hi fa allà, l'obsessiva lluita de l'individu corra el sistema, i l'aparent impossible dicotomia destí/lliure albir. Amb *Codi Font*, encara que manifesta poca experiència en algunes solucions visuals, sí que és veritat que apunta bones maneres i se li obren definitivament les portes del cinema de les gras produccions i això és molt. Caldrà seguir molt de prop els treballs d'aquest cineasta amb ganes de deixar petja.

Ricard de la Casa, abril 2011

CÒMIC

BLACKSAD

(Integral en català)

Guions de Juan Díaz Canales
Dibuixos de Juanjo Guarnido
Norma Editorial (2011)

Malgrat la nostra voluntat de ressenyar en aquest número alguna novetat de còmic de CF en català presentada al Saló del Còmic del mes d'abril, no vam ser capaços de trobar res de destacable del gènere. Molt zombis, això sí, majoritàriament castellanoparlants però; molts autors, també, majoritàriament anglòfons; molta gent, molta i, per cert, poliglota, però, CF poca, i en català, gens. Potser no ens hi vam fixar prou, potser no.

Tot i aquesta perspectiva aparentment trista per a nosaltres, volem destacar la sonada i, sobretot, esperada presentació de la versió catalana de l'edició en un únic volum dels quatre àlbums publicats fins ara mateix de la sèrie *BLACKSAD* a més de dues històries inèdites, que Norma Editorial ha anat postposant diverses vegades.

La sèrie *BLACKSAD* és una elaborada prosopopeia protagonitzada per un detectiu felí, John Blacksad, que exerceix d'una barreja de Philip Marlowe i Samuel Spade als Estats Units dels anys 50.

Els arguments típics del gènere negre americà com l'assassinat (a *Un lloc entre les ombres*), els conflictes racials (*Artic Nation*), l'espionatge relacionat amb l'energia nuclear (*Ànima roja*), o els segrestos (*L'infern*, *El silenci*), són els que han triat els autors, provinents ambdós del món de l'animació, per a mantenir ocupat un detectiu que no és d'estranyar que triomfi als Estats Units.

Trobem en general que la il·lustració supera clarament la trama que peca una mica de tòpica en la majoria de casos, però això no és pas una novetat en el món del còmic. De fet, tant els personatges en tots els seus detalls, moviment, vestuari, expressió etc. com els acabats i els detalls dels escenaris, fan palès el *bagatge Disney* de l'il·lustrador. Els àlbums publicats individualment, han obtingut diversos guardons tant a l'estat espanyol (Saló del Còmic de Barcelona dels anys 2001 el primer àlbum i 2006 el tercer), a França (Saló del Còmic d'Angoulême, any 2001 el primer i 2005 el tercer) i als Estats Units on el tercer àlbum va obtenir el premi Harvey al millor àlbum gràfic en l'edició del 2005. Amb aquestes referències cal esperar que l'edició en català assoleixi un gran èxit de vendes.

Per a aquesta edició tan especial, Norma Editorial ha triat la mateixa portada que va tenir l'obra original publicada a França per Dargaud l'any 2000.

Hi ha una clara tendència en la literatura actual de "tornar" al gènere negre després d'una pila d'anys de publicació gairebé monogràfica de novel·la històrica o, més aviat, pseudohistòrica. El còmic no n'havia de ser l'excepció i, potser, fins i tot ho trobàvem a faltar.

D. Ticó

TECNOCIÈNCIA EN FICCIÓ

Una nit de oques, a la plaça de Poblet, Barreiros té una epifania: li sembla que els edificis del voltant es desplaçaran com si fossin elements d'una premsa hidràulica. A partir d'aquest moment decideix retirar-se del món per mirar de revisar el passat industrial. Tria una casa que al frontó hi té un bevedor de cerveza, s'interessa per

les arquitectures utòpiques i per la promesa de confort dels nous materials com la fòrmica, recorda les seves aventures i s'enfronta al passat familiar. Totbem el coneix amb un nom de cotxe: Barreiros.

(La Moràvia, una novel·la de Julià Guillamon publicada per Cercle de Lectors/Galàxia Gutenberg.)

Julià Guillamon ha escrit una novel·la extraordinària: *La Moràvia*. El protagonista, fill de família d'obriers Industrials del Poblenou, recorre la ciutat de Barcelona fent amb els artefactes i consecucions de la tècnica dels seixantes el mateix que Moore

va fer amb les pedres d'Stenohenge. El triple filtre de les cigarretes Lark, la fòrmica, l'escai, els televisors, les inscripcions dels pneumàtics, els manuals tècnics... tot és rellegit com a objecte estètic, com a correlat literari, com a herència del passat que ja es pot enyorar i recrear.

És impressionant la quantitat d'informació tècnica que l'autor ha absorbit, el rigor amb què en parla i com ha estat capaç de fer-ne magnífica literatura. Un exemple:

Va visitar un taller en un polígon industrial, va recollir mostres de diferents polímers que havia vist fondre per imprimir modelats. Els agafava directament dels sacs, se li enganxaven a les mans com estranys llegums, els feia passar d'una punta a l'altra d'una bossa de plàstic lligada amb un nus. Barreiros només trobava poesia en les grans extensions de

maquinaria, en les línies de muntatge, en les unitats de pintura on tot es gran i pudent. El taller era petit. La màquina era una premsa senzilla. Fonia els polímers, els injectava a bressi, en feia taps. Un obrer, al final de la cadena, els enroscava i desenroscava i eliminava els que tenien tara.

Però *La Moràvia*, és també una reflexió sobre la literatura actual i una queixa sobre els llibres que no aporten res de nou:

Barreiros llegia les lletres que, des de la finestreta del cotxe, es veuen a les rodes dels camions i els autobusos. L'autobús frena amb una sotragada i la roda queda a l'altura dels ulls. Aleshores en veiem les inscripcions: el nom del fabricant, l'estructura -es un pneumàtic radial: Cinturato-, la pressió a què cal inflar la cambra, la longitud i l'altura, la capacitat de càrrega, els advertiments per a un ús correcte del pneumàtic, les classificacions europees i americanes, els certificats de seguretat, l'homologació europea, la setmana i l'any de producció, el pals del fabricant. Arrenca l'autobús, esborra les lletres i se les emporta tot girant. La major part dels llibres que es publicaven eren com aquests escrits de goma, que no tenien més transcendència que un instant de transit i que potser ja només parlaven del fabricant, del productor, de l'expedient de sortida i del número del lot. Els lectors es conformaven amb aquests llibres fets d'històries simples, psicològicament impossibles o banals.

Una perla final. En un moment de l'acció, el protagonista i els seus amics van a la Zona Franca.

El cotxe de davant s'avança. El conductor llença la cigarreta encesa que deixa a terra un punt de soldadura.

De pura literatura com aquesta, el llibre n'és ple.

Jordi Font-Agustí

OPINIÓ

La crisi arriba també a la recerca

d'extraterrestres i altres foteses...

Certament vivim dins d'una mena d'espiral infinita al voltant d'aquesta crisi mundial que dia a dia ens colpeja per totes bandes.

I ara li ha tocat el torn a la recerca d'extraterrestres.

Rebo notícies referents a la retallada de pressupost que ha sofert l'Institut SETI per part de l'administració nord-americana que els ha obligat a tancar l'*Allen Telescope Array* (ATA). Aquest organisme era el principal complex de radiotelescopis dedicats a buscar i analitzar senyals de ràdio extraterrestres. Les seves 42 antenes circulars ubicades a Hat Creek, Califòrnia, han entrat en estat d'hivernació i la seva activitat ha estat paralitzada indefinidament.

I ara que farem? em pregunto gairebé desesperat. Sense aquestes eines imprescindibles per a detectar senyals extraterrestres, el dia menys pensat ens trobarem amb una autèntica invasió i no ens n'adonarem fins que ens trobem els parcs i jardins de les nostres ciutats plenes d'alienígenes jugant als gronxadors.

Si no els sentim venir, com ho farem per a preparar el comitè de benvinguda? És que no hi pensem que potser fora bo que algun representant dels humans els rebés amb cordialitat i simpatia ?

Després tot seran lamentacions i reclamacions de responsabilitats, de ben segur que l'oposició ho utilitzarà com a arma llancívola i aprofitarà per guanyar les eleccions i el que és pitjor, potser els extraterrestres se sentiran menyspreats i infravalorats i marxaran sense deixar-nos mostres de la seva avançada tecnologia.

Ai! Si el doctor Jiménez del Oso (que en pau descansi) aixequés el cap. Ni em vull imaginar què diria!!!

Però no tot són males notícies. El Fòrum Espacial d'Àustria ha triat la plana rogenca que s'estén entre les Minas de Riotinto i Nerva a Huelva, per a provar el funcionament de l'Eurobot. Aquest giny robòtic, suposadament ha d'acompanyar als astronautes en propers viatges a Mart. El seu cost ha estat al voltant d'un milió i mig d'euros i probablement han esgotat el

pressupost per a fer les proves pertinents.

Pel que sembla el terreny triat és molt similar a la superfície marciana.

La veritat és que si jo fos andalús no sé si m'ho prendria com un compliment o com una ofensa.....

pH, juny 2011

Tendències

Els aparadors destinats a la literatura juvenil de les principals llibreries del país han sofert una evolució d'uns anys ençà. Els llibres exposats han canviat pel que fa a les editorials, però sobretot, pel que fa a les col·leccions, als formats, als autors, a la llengua i als continguts. Els que visiten llibreries assíduament han assistit a aquesta revolució sense aturador. Un canvi que ara ja sembla irreversible.

Aquests nous productes tenen unes característiques específiques:

Són llibres de cartoné, amb colors llampants i dibuixos hiper realistes que volen escapar-se de les tapes dures com el nen del quadre de

Pere Borrell del Caso, *Fugint de la crítica*.

Són llibres, en la seva majoria d'autors estrangers, amb noms anglosaxons, encara que al darrera s'hi amaguin autors d'altres llengües, tots es volen fer passar per escriptors estatunidencs. A la gran majoria d'aquestes novel·les la tònica son els autors estrangers i la pràctica absència d'autors catalans.

Són llibres que, moltes vegades, constitueixen una trilogia o una tetralogia o el que sigui, perquè un cop descobert el filó cal seguir fins esgotar-lo.

Són llibres amb la pretensió de ser el que en diuen crossover o young adults, és a dir que els poden llegir tant els adolescents, com els joves, com els adults.

Són llibres monotemàtics fins a l'empatx, tot i que l'oferta sembli àmplia. Trobem

novel·les gòtiques, enamoraments paranormals, fantasia, distòpies etc....

Davant d'aquest fenomen, hi ha algunes veus que es mostren cofoies i opinen que es revalorava un llibre el juvenil que havia quedat relegat a les escoles i instituts i lligat als gustos i dèries del professorat, a les didàctiques literàries i a la classe de llengua. Aquests hi veuen una resurrecció gloriosa de la LJ i també de la Cf i la fantasia.

Però no es tracta d'un retorn de la millor narrativa fantàstica, d'enyorat record, ni del retorn a les novel·les que oferien una mirada crítica a la nostra societat com ara *El món feliç* de Huxley, encara que els responsables de les editorials ens vulguin vendre gat per llebre. És tota una altra cosa.

En aquestes novel·les, llevat de poques excepcions, ens trobem davant de temes suats, d'arguments banals, protagonitzats per nois i noies amb un repertori d'emocions limitades, i un vocabulari telegràfic, adolescents que assisteixen a centres escolars situats al planeta 35 de la constel·lació d'Andròmeda, o són vampirs, homes llop o fantasmes.

Són majoritàriament, llibres en sèrie, pseudo fantàstics i de pseudo ciencia-ficció que responen a la lògica pura i dura del mercat i vénen avalades per supervendes amb costoses operacions de màrqueting en el seu origen.

Es tracta d'aconseguir que "tots llegim el mateix perquè així podem parlar del mateix", que em deia una noia lectora dels "crepuscles".

Encara que aquest "mateix" sigui l'última ximpleria vinguda per adotzenar el personal.

Fins i tot en els iogurts hi ha més varietat. I triguen més a caducar.

MG

RELAT

El futur és... Gutenberg?

La desesperació dels Llibretrònics anava en augment. Tenien gana, molta gana, i aquest cop, ni tan sols la tecnologia els podria treure del mal pas. Els Llibreclàssics, que en un principi es mostraven solidaris i compartien el que tenien amb la resta de la tribu, havien fugit amb destins desconeguts i, si de cas en quedava algun estava amagat, emparedat, emmurallat o atrinxerat a fi de defensar-se del sector rival que, de tota manera cada cop més famolenc i enfeblit, a hores d'ara pràcticament havia

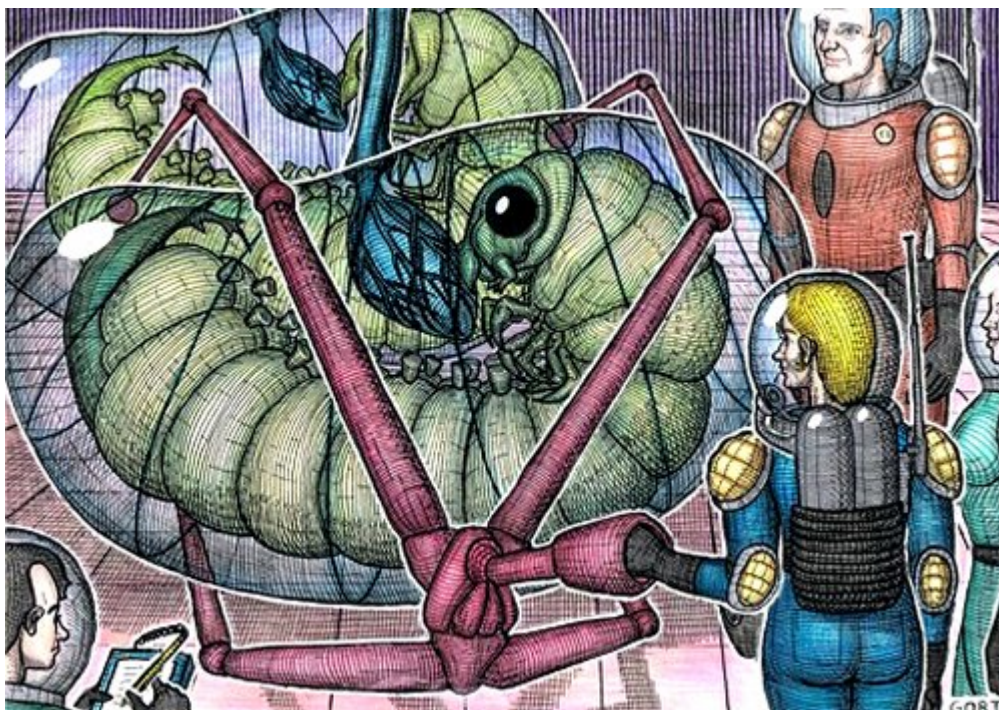
renunciat a la lluita. Dins del cap de tots plegats ressonaven les darreres paraules del gran xaman Johannes Gut'enVerk abans de traspasar definitivament:

Ho diu la profecia, **només aquells que estimen els llibres sobreviuran.**

Edith Torres

BESTIOLES GAL·LÀCTIQUES

del Manual de Supervivència Estel·lar d'en Jordi Gort

L'eruga de la seda de Rotunia (planeta del sector 673), *Pseudobombyx pertia*, fabrica un capoll d'una seda extraordinària per la seva qualitat i resistència. A la imatge una de les sessions de metratge del capoll que es fan tot sovint a les factories de seda per a determinar la quantitat de seda establerta per a cada tongada.

del Manual de Supervivència Estel·lar. Ref.: 2los63puj

Recordeu que la sortida del número 29 coincidirà amb el començament de la tardor..